

באפגניסטן

מאת כתב שביקר זה לא כבר באפגניסטן, — "טיימס", 21.10.1941

אחרי טיהור אירן מסוכני ה"צירי" באה הודעה מקבול, כי ממשלת אפגניסטן פקדה להרחיק את נתיני גרמניה ואיטליה מן הארץ. פעולות הציר ותומכיו, אנשי המוד החמישי, בסוריה, עירק ואירן הופסקו, לזכות לב כל. ועדיין שאלה היא אם הציבור משיג את כל גורל הסכנה שעלולה היתה לבוא, לו הניעו אפילו לידי הצלחה ומנית. עמדה אסטרטגית חזקה והרת-סכנות במזרח הקרוב והתיכון היתה נופלת אז בידי הגרמנים והאיטלקים; אספקת נפט לרוסים ולבריטים היתה הולכת לאיבוד — דבר זה הובן היטב.

ואולם היתה עוד סכנה אחרת — ניצול התומר האנושי, תנוח להתלקה, בגבולה הצפוני-המערבי של הודו, כדי לחולל דיפרסיה שהיתה מעסיקה את כל המקורות הצבאיים של ממשלת הודו במילואם.

הגנת הגבול הזה היתה תמיד בעיה קשה ומסובכת. קריהגבול האמתי של הודו הוא נהר הנירוס. מעבר לו, עד גבול פרס, נמצאת ארץ הפתגנים, השרויים עדיין בדרגה של חיי שבטים, אם כי הם מאוחדים בלשון, במנהגים ומסורת ובמסירות קנאת לאיסלם. זכר שתי המלחמות התוקפניות שאסרנו על אפגניסטן עורנו חי. האפגנים, או הפתגנים — היינו הדך — מונים כ-13,000,000 איש, אולם

5,000,000 מהם יושבים מעבר לגבול הבריטי מזה. הטמיעה בתוך הקיסרות ההודית אינה מושכת את לב יושבי ההרים הללו. מחוזות הגבול נוהים במובן הפוליטי אחרי קבול. החנונים הרשמיים של אפגן ביקשו לראות את האוכלוסיה הזאת כמשמרות-חלוק של הלאומיות האפגנית בהאבקותה עם הודו, ושכני ההרים, מצדן הם, נכונים תמיד להת-עירב ולהסתכסך בעניני אפגן. הלשקרים (אנשי הצבא) של זויר ומשור הלכו בראש צבאו של נדיר-חן, בגרשו מקבול את השודר המשתלם, אשר קרא לעצמו ה"ביכולה השני; מקץ שנים אחדות נתלקטו אותם השבטים תחת דגלו של איש אחר, אשר התנשא

למלוך על אפניסטן. הכוח הלוחם של השבטים האלה באזור הבריטי נערך ב־250,000 איש, ו־1/4 מהם יש להם, לפי הדעה המקובלת בחוגים רשמיים, נשק־אש מדויק. מאז התקפתם על הודו בשנת 1919 אסרו האפגנים עוד שלוש מערכות גדולות, ובאחת מהן פעלו כנגדם כוחות־צבא בסך 40,000 איש. כלום יכול הסוכן הנרמני למצוא חומר רצוי יותר מן המוכן? לו נאותה הממשלה האפגנית לתכניות הנרמניות והיתה מקבלת נשק ותחמושת מספקת היתה התקפה של צבא אפגני ושל כנופיות אנשי השבטים משני עברי נבולה של הודו מונעת מהודו את האפשרות להפריש צבא בשביל אפריקה. המזרחית, מצרים ופרס. נימליותה של אפניסטן היתה רבת ערך, בשבילנו במלחמת 18–1914, אולם עכשו ערכה רב מזה לאין שיעור. אכן שושלת קֶרְקֶנִי דאגה לכך שהחדירה הגרמנית, שהיתה רחבה למדי, לא תקבל צורה מסוכנת.

משפחה נאורה ומוכשרת זו מבינה כי רק על ידי התישבות השבטים על הקרקע אפשר להתגבר על שיטת־השבטים, ליטול מהמולות (כוהני־הדת) הקנאים את כוחם ולהניע לידי אחדות לאומית. אולם בשביל ליישב דרוש כסף. לאפניסטן יש עושר רב בכוח אבל לא בפועל. הכנסותיה אינן מספיקות להגנה. כל שכן לפיתוח. לפני שש שנים, כשפנו שלטונות אפגן אל הממשלה הבריטית בבקשת עזרה, לא היתה זו מוכנה לתת יותר מאשר רענקת אשראי בסחורות בריטיות. כך ניתנה הזדמנות לגרמנים והם נאחזו בה.

הם פעלו לפי תכניתם הרגילה. שכנאים, מורים, מהנדסים ומומחים לכלכלה נשלחו לקבול; נוסד שירות־אוויר של הלופטוהנזה, אחת לשבועים, בדרך שהרן. מכונות ומתקני־חרושת מכל מיני סוגים סופקו בתנאים

נוחים; קרנות גרמניות. מיוחדות נשאו בחלק גדול משכר המומחים הללו. לפני שלוש שנים קיבלה חברה גרמנית־אפגנית זכות־מונופולין לחיפוש מינרלים. היומה הגרמנית נתגלתה בצורות רבות. הוקמו מתקנים הידר־חשמליים, אחר בצ'ק־וורדק, במרחק 115 ק"מ מקבול, לספק חשמל לעיר; ושני בפול־אי־חומרי, מצפון להודרכוש, לספק כוח־חשמל לבתי־חרושת. בבתי־החרושת הגדול בקֶלֶן מופק סוכר מסלק. בניי בתי־חרושת לארינים הולכים ונשלמים. בקבול יש תחנת־שידור ומהנדסים גרמנים בונים נשרים רבים. גרמנים פעילים גם בשדה החינוך. אפגנים צעירים נשלחו לגרמניה לחנכם על חשבון גרמניה. מורים גרמנים המפוזרים על פני הארץ יש להם הזדמנויות רבות לדבר בגנות הבריטים.

בינתיים הולכת הארץ ומעשירה. המלך הצעיר זוהיר־שה, שנתחנך בפרס, יש לו השקפות רחבות ומיניסטרם מוכשרים. עשר שנות שלטון יציב הביאו ברכה. הורגשה התקדמות כלכלית. הונגה שיטה בנקאית; שטרות־כסף של המדינה עוברים לסוחר, והבנק הממלכתי, מלבד מה שהוא מפקח על האשראי ועל המטבע, יש לו השפעה מכרעת במפעלי מסחר ותעשיה. בעזרת שיטה מושלמת של חברות ממלכתיות אשר בידן עסקי־מונופולין חשובים. השלטונות מכינים את ההשפעה הציוויליזציונית אשר לסלילת דרכים; נסיעה של 365 ק"מ מֶשְׁשֶׁר לקבול נעשית לעתים קרובות במשך יום אחד; כביש־מכוניות עובר את הודרכוש; מכוניות־משא עושות דרכן יומם ולילה ביתר בטחון מאשר בכמה כבישי־נבול של הודו.

אוצרותיה של אפניסטן הנוחים ביותר לניצול מונחים מעבר למחיצה הקשה של הודו־כוש. באזור אוכסוס. אלפי מילין מרובעים של אדמת־אלוביום. הניתנת להשקאה ממי

לידי ממשלה הינורסית בעיקרה, כי לא יוכלו לקוות מאת ממשלה כזאת כי תתיחס אליהם באותה האהדה שזכו לה עד עכשו. לראו את חששותיהם מתקיימים עלולים היו לדרוש חזרה את המדות אשר אבדו להם ואשר ויתרו עליהם, לפי דבריהם, רק כאשר ראו פיצוי לכך בתמיכה בריטית.

דומה שנראית הזדמנות לממשלות בריטניה והודו להוכיח את הוקרתן לידידות האפגניות. האפגנים נושאים עיניהם אל בריטניה והודו כי תבואנה לסייע להם בפוליטיקה לפיתוח כלכלי, אשר ישפיע כנורם ציויליזציוני על שבטי הנבול; פוליטיקה מטפחת את התקווה לפתרון סופי של הנבול הצפוני-מערבי. בריטניה מעוניינת באפגניסטן חזקה ויציבה, הסומכת על כוחותיה; אבל כלום אנו תופסים, שהיציבות הפוליטית של אפגן תלויה ברווחה כלכלית לא פחות מאשר בכוח הנשק?

אפגניסטן יש לה, ללא ספק, אוצרות מינרליים וחקלאיים חשובים, אשר ניצולם היה אטי באופן יחסי ולמקוטעין תמיד, אף בשנים האחרונות. נרמו לכך חוסר-ההון והשקפתם הפרימיטיבית של השבטים הנומדים-למחצה, המהווים נורם חשוב ביותר במדיניות הפנימית של אפגניסטן. העניות, פרי התנאים האלה, שימשה מקור לאי-שקט פוליטי, ואי-השקט סייע להמשכת אותם התנאים, וחזר חלילה, עכשו לאחר שביט קרקע הקים סדר בארץ, והוא שומר על השלום וניש להגשמת תכנית של התפתחות כלכלית, אפשר לקרוא את בעית העזרה הכלכלית לאפגניסטן מנקודת-השקפה חדשה, וכאן יש לפנינו מקום רב לפעולה. יכולים אנו לספק מומחים שיתפסו מקומם של הגרמנים. אפגניסטן תקבל מלוא ואספקת מכונות וציוד בתי-חרושת, ככל אשר נהיה מסוגלים לתת לה. הממשלה האפגנית זקוקה

הנהר, מחכים להתישבות. יש שם שדות פחם נרחבים, אולם קבול חסרה עדיין פחם ורוערת מקור בחורף. סלקיה-סוכר של חברת "אפגני-תורכסטן" כבר מספק שני שלישים מצרכי הארץ. כותנה ארוכת-ליפים מנודלת בשיעור רב ועתידה לספק בקרוב את צרכיה של אפגניסטן באריגים. מתישבים מן המקום ואנשי-שבטים מדרים מן הדרום משינים קרקע בתנאים נוחים—שיטה נבונה המכוונת לשבור את ההתבדלות השבטית. לא לחנם מרכות ממשלת אפגניסטן את עיקר מרצה בפיתוח החבל הזה.

יחסי אפגניסטן עם ממשלות בריטניה והודו הם מצויינים, וזה בעיקר בזכות בית-המלוכה המושל. בדרך כלל משקפת האינטליגנציה האפגנית אותו היחס, אם כי האפגנים המחונכים ברוח גרמנית מתיחסים בפחות אהדה. הצבא ברובו מאומן על ידי תורכים; קצין בריטי משמש יועץ לכוח האוויר הקטן, ונכונותם של השלטונות ההודים לאמן קדטים של חיל האוויר האפגני זכתה להוקרה רבה. נימוקים פוליטיים הביאו את האפגנים לדחות את ההצעות הגרמניות עם פרוץ המלחמה. בעת ההיא נמצאו בארץ 150 גרמנים שהגבירו את תעמולתם. הגרמנים קיוו כי קבול תעורר את שבטי הנבול להתקיף את הודו, כדי לרתק את הצבא ההודי אל הנבול. כנמול לכך היו זוכים בהעתקת הנבול אל נהר ההינדוס. אם כי ההצעה היה בה כדי למשוך מאוד את הלב בחרה הממשלה האפגנית להקפיד בניטרליותה והיא שומרת על השקט כנבול. ולא עוד אלא שהאפגנים מוסיפים לשאת עין אל בריטניה כי תתמוך בהם בשעת משבר. מרנישים הם כי תקפה הצבאי של בריטניה בהודו יש לו חשיבות לשמירת שיווי המשקל באסיה התיכונה. מובן מאליו, כי הם רואים בחרדה את האפשרות שנמסור את הודו

אם המעצמה העשירה והחזקה יותר תזכור, שהאפננים כולם, למן המלך ועד הפלת, קנאים ביותר לעצמאותם שזכו בה זה לא מכבר, ואם המעצמה הזאת תוכל לפזר כל חשד, שהיא מבקשת לה לא רק זכויות כלכליות, כי אם גם יתרונות פוליטיים, או אז יש ויש מקום לפוליטיקה המיוסדת על האמונה; כי בריטניה והודו מעונינות ביותר ביציבותה של ממלכת אפגן, וכי יציבות זו תזבזח על הצד הטוב ביותר על ידי עזרה כלכלית. קשה לשלול את אמיתות הדעה האומרת, שהעניות היא הנורם העיקרי לגליקנאות המציפים את הארץ לסירוגין, ואשר לעמים הגיעו לניאות בצורת מלחמות ממושכות ויקרות בשבטי אפריקה, משוד וזויר.

לעצת מומחים בנוגע לסלילת דרכים, אם לסול כבישים או מסילות-ברזל, וכן בנוגע לרשתות השקאה על נהרות אופסוס, ה'למנר ובמקומות אחרים. סמוך להירש ישנן אוצרות נפט; כדאי לחקור אפשרויות למשק גידול בהקות. יש גם אפשרות של פיתוח הידרו-חשמלי בצירוף עם מפעלי-השקאה. כן קיימת בעית התחברות החיצונית של הארץ, ובנידון זה יש לבריטניה אינטרסים משלה. האם עדיין צריך, קו המחיה הכלכלי של אפגן לעבור בדרך חזרה לשפך, או אולי כדאי שיעבור דרך קנדה אל קנדה וקנדה או לאיזה נמל חרש בים-ערב? מומחים בריטים יכולים להביא עזרה רבה בעניינים אלה, ועכשיו השעה הדחופה לריאליזם מדיני.

ר ש י מ ו ת ק צ ר ו ת

בטליונים של נוער

המלכותי, אישם בגליל הפיקוד המזרחי, ומצאתי את הבחורים האלה, שהולכים ונהיים לתיילים מצויינים.

בריאותם הגופנית אוסרת כבוד לדורם, ומראה התלהבותם משיב נפש. חסונים מלכתחילה הם מתחסנים עוד יותר על ידי אימון. ראיתי אותם חשופים עד מתניהם, עוסקים בג'אוג'יטצו; ואין זו כלל הצורה העדינה ביותר לפריקת הנשק מעל יריבך ולברירת מיתת נאה לו בשתי ידיך בלבד. אמנות זו פירושה: למצוא את חלקי הגוף החיוניים והנפגעים ביותר ולפגוע בהם, — ולעשות זאת מהר ודומם.

ראיתי אותם שותים על פני נהר, כשהם נושאים עמם שקי-חל ואף תיבה של תחמושת. התרגול הגופני הניתן לתיילים צעירים אלה

הנוער באנגליה מתנדב לשירות בצבא — ב"בטליונים לנוער" של הצבא הבריטי. בטליונים אלה הוקמו לפני שנה בדיוק, והם צמחו מתוך פלוגות הנוער ביחידות "להגנת המולדת", שנוסדו בימי המשבר ביוני 1940.

אנשים צעירים בני 18—20 שנה, שלא הגיעו עדיין לגיל שירות-החובה, התנדבו בעצמם לצבא, ובבוא שעתם יהיו כבר חיילים מאומנים.

הם נהרו בהמוניהם לשירות זה מכל מקום: מן המספנות, מבתי החרושת, ממשרדים ומכרות, מבתי-ספר תיכוניים ומבתי-היגוד מיוחסים. רבים באו מן הפרבר המזרחי של לונדון ("איסט אנד") שהופצץ קשה, בשאפס לשלם לאויב האכזר שהרס את בתיהם מנה אחת אפים. ביקרתי "בטליון של נוער" של "גדוד גורפולק